

13. 1. 2009

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

O hodných a zlých policajtech, ovšem z jiného úhlu pohledu.

K nespokojenému mrmlání bývalých policistů, kteří každému, kdo je ochoten poslouchat, líčí dramaticky, jak byli odehnáni politickými šibry od již již usvědčených pachatelů se poněkud kakofonně přidávají zprávy o kontrole na Vrchním zastupitelství v Praze. Tak třeba podle MF DNES 12.12.2008 paní Nejvyšší státní zástupkyni připadá, že se některé kauzy dost táhnou, mimo jiné i kvůli tomu, že je soudci po podání obžaloby vrací zpět k došetření. A do toho poněkud zblblí novináři, kteří expolicistům žerou z ruky historky o politickém útlaku a nadšeně je troubí do světa. Jakož pak i zmínění expolicisté, co se domáhají zbavení mlčenlivosti. Aby prý mohli říct, jak to všechno bylo. K tomu publikum, tvořené z ne nepodstatné části paranoiky, přesvědčenými, že všechno od stvoření světa až posud je jen jedno velké spiknutí. Nejlépe židů, inteligentů, politiků, KGB, mafie a dalších spřátelených složek. Celkový obraz vypadá na apokalypsu v níž do chvíle, kdy si kriminálníci pronajmou Sazka Arénu aby tam společně oslavili den organisovaného zločinu už zbývá jen pár měsíců.

Leč všechno je jinak, jak ostatně poznáme (nebo poznají) za pár let. Nic tak dramatického se neděje, jen se cosi pokouší postavit z hlavy na nohy.

Jedním z nebezpečných národních zvyků je věřit tomu, co píše noviny a pokud možno si ještě přidat. Takže, vždycky, když media halasila o tom, jakého že zločince zase zatkli nebo mu nadělili obvinění, dospěl lid k přesvědčení, že to musí být jasný panchart, kterého měla máma zadusit už při kojení. Čímž se stalo, že měřítkem úspěšnosti začalo pro některé policisty být sdělení obvinění. Pokud možno co nejdramatičtější. K tomu účelu pak se nejlépe hodily takzvané elitní policejní oddíly, jejichž úlohy byly zvlášť hojně presentovány. Což do některých z těchto útvarů začalo přitahovat dva nejnebezpečnější druhy policejních deviantů. Exhibicionisty a pak ty, co se rozhodli spasit lidstvo, eventuálně i kdyby nechtělo. Skutečně myslím, že není horší dispozice pro policejní práci, než je primární touha být slaven anebo přesvědčení, že se zločinci je třeba zatočit a o tom, kdo je zločinec, rozhoduje policie. Nutno přiznat, že mnohdy byli tihle týpci k zmíněným útvarům dodáváni svými nadřízenými, kteří se jich tak elegantně zbavili.

Lidská historie je lemována tisíci nespravedlivých rozsudků nad nevinnými lidmi, což tvůrce trestních řádů vede k citlivému vyvažování práv a povinností těch, co mají trestnou činnost prokazovat a těch, kteří jsou z ní obviněni. To je ale pro lovce lidí prakticky totéž co hadr pro býka. Jakápak práva obviněných, jaképak finesy kvůli kterým se kdejaký lump vykrouť! Principiálně mohou mít i pravdu, jenže tak je systém nastaven. Raději deset viníků, kteří uniknou, než jeden nevinný za katrem. Dokud se nerozhodneme přejít na jiný systém, třeba na presumpci viny, bude to tak fungovat a nemá smysl se kvůli tomu rozčilovat.

Ony takzvané elitní útvary policie se tak staly brizantní směsí opravdu dobrých policistů, vyšetřovatelů i operativců, s lidmi, kterým se odborně říká mašiblové. Magoři, šilenci a blázni. Ovšem v uniformě nebo orlem v ruce a dost rozsáhlými pravomocemi. Pro tenhle druh je zákon cosi ne nepodobné klacku nebo kulometu. Prostě vercajk na lidi. A pokud jde o právní předpisy, líbilo by se jim nejvíc Kladivo na čarodějnice.

Po svrchu řečených spektakulárních obviněních, obvykle formulovaných do bizarní zdeředené češtiny, které nikdo nerozumí, domovních prohlídkách, zadržení a nezřídka vazbě, následovaly měsíce a roky výslechů a shromažďování dokumentů, o který po pár letech už nikdo neví, k proč jsou vlastně v trestním spise. To, že je stejný doklad v nějakém tisícistránkovém spise několikrát je vcelku nevzrušivý detail. Běžné též je, že se mění komisaři, kteří vedou vyšetřování a noví obvykle dávají více či méně zřetelně najevo, že ten hnojník co po kolegovi podědili, jim byl dlužen čert. Po letech procesních úkonů prokládaných neprocesním tichem následuje tvorba obžaloby, která by té hrůze dala alespoň zdání udržitelnosti, což velmi často zabralo měsíce. A pak, také hojně, vrácení soudem k došetření. Nevím jestli bude v rámci zmíněné kontroly srovnáván počet věcí, pocházejících z dílny takzvané elitních útvarů, které soudy vrátily, s počty vrácených věcí v normálních případech. Z mého pohledu ale s jasnou převahou vedou ty „elitní“. A nikoliv proto, že jde o věci právně a skutkově složité, soudům se nelíbí zejména procesní pochybení, někdy až diletantská. Za hezký příklad, byť z dílny státního zástupce, považuji poukaz soudu na to, že stížnost obviněného proti zahájení trestního stíhání, o které běžně státní zástupce rozhodne do dvou měsíců, byla v hodně sledovaném případě vyřízena až po skončení vyšetřování, konkrétně po čtyřech letech. To vše a mnoho dalšího je v souhrnu problém, ale ne fatální. Horší bylo, když někteří policisté, právě z těch speciálních útvarů, začali trpět přesvědčením, že právo jsou oni a vyšetřování připomínalo trestnou výpravu. I to se občas v lepší rodině přihodí, jenže tady byla jakákoliv výhrada k policejní práci vnímána co dílo zločinců spolčených s kritikem. A k tomu běžné finty, úniky informací, obsahu odposlechů, dezinformace a jiné triky psychologické války. Přenos na veřejnost zajišťovali takzvaní novináři specialisté, kteří se tváří, že s tímhle druhem problému ráno vstávají a večer lehají, ale kdyby se jich někdo zeptal, kde má trestní zákon zvláštní část, tak ji nenajdou ani s přítelem na telefonu. Dokonce ani kdyby těch přátel bylo víc a všechno to byli ti samí dobráci, které ve svých článcích nazývají dobře informovaný zdroj z prostředí. Rozuměj nepodařený policajt, který za pár piv nebo aby si srovnal nějaký mindrák, nafukuje novinářům hlavy zaručenými nesmysly nebo polopravdami.

Lze-li soudit, vypadalo to i na jiné nehezké věci. Inspekce ministra vnitra kvůli tomu šetřila jedno podezření za druhým, za což byla promptně označena za prodlouženou ruku mafiánů. Přičteme-li k tomu politické tanečky některých policejních třeštěnců, kteří si mysleli, že zrovna tohle jim vynese přízeň, důvěru a v budoucnu i povýšení přičiněním těch, kterým posluhovali, bylo toho až dost. To už také začalo některým lidem ve vedení policie docházet, že tohle prostě dál nejde. Jak řekl jeden policajt, který by si rozhodně nepřál být jmenován, elitní útvary znamenají elitní průsery. Což se plnilo takřikajíc měrou vrchovatou. Až přišlo co přijít muselo. K technice provedení ani k celkovému uměleckému dojmu se nehodlám vyjadřovat, details neznám. Soudě podle ústních projevů těch odešlých to nedopadlo zas až tak špatně. Měl jsem párkrát možnost zažít u soudu výslech takové expolicisty a vždycky to byl strhující zážitek. Byl pochopitelně volán kvůli něčemu jinému ale během několika vět dokázal přeekslovat k svému oblíbenému tématu a začal. Se zanícením, které bych si troufl označit za patologické, vyprávěl o tom, jací jsou jeho bývalý kolegové co neodešli, nadřízení, ministři či státní zástupci lumpové. Obvykle to vypadá, že na žebříčku nepřátel stojí nejvýš právě tahle skupina, zatímco pachatelé trestných činů, těch minulých i budoucích, jsou bezpečně někde o dost níž. Zatím nejzajímavější byl expolicejní veterán, který své byvší nadřízené veřejně obvinil ze snahy ho zlikvidovat, což doložil poukazem na trestní stíhání, které je proti němu pácháno. Zřetelně si neuvědomil, že přesně tohle je oblíbený obranný křik asi tak třetiny všech obviněných, na který policisté reagují líbezným úsměvem a poukazem na absenci jakéhokoliv rozumného důvodu k něčemu takovému jakož i odkazem na dozorujícího státního zástupce co záruku zákonnosti a objektivitu.

Celkově by člověk z vyprávění bývalých musel dojít k závěru, že pokud policisté pořádají nějaké nahánky, tak především mezi sebou a když už polapí civilního zločince, tak jen proto, že se zamotal do sítí, které měli nastražené na své kolegy. Ve skutečnosti naprostá většina policistů funguje normálně, což má jistě daleko k ideálu, ovšem nobody is perfect, jak řekl ten zamilovaný milionář.

Jinak řečeno, mají co zlepšovat, jako každý, ale nejsou to loutky zločinců.

Každý kdo nachází svoji obživu ve službě jiným si musí být vědom, že ho najímají na práci, kterou mu zadá vrchnost. Ta též posoudí její kvalitu. Nikdo není brán do služby kvůli tomu, aby si splnil své sny o tom, že a jak spasí svět. Přestane-li se dotýčný vrchnosti jevit pro výkon svěřené práce vhodným, musí odejít. Zcela nezávisle na tom, co si o tom myslí on sám, nebo co velí abstraktní spravedlnost či selský rozum. Prostě šmytec. Taková jsou pravidla a jsou známa dopředu. Nikdo si nemůže stěžovat, že o nich nevěděl. Kdo je nectí a kouše bývalého chleboďárce když už ho nechce dál krmit, dává zřetelně najevo, že neumí dodržet předem ujednané, jde-li o jeho zájem. Tedy má tendenci, porušovat pravidla hry ve svůj prospěch, čímž fakticky dokládá důvodnost toho, že byl odejit. A byl-li už někdo odejit, neměl by předstírat, že je nezávislý kritik ve věci svého odchodu.

Je asi dost pravdy na tom, že rozsáhlá reorganizace a odchod řady policistů mohl chvilkově snížit akceschopnost dotčených útvarů. Posoudit exaktně do jaké míry ale nejspíš není možné. I pojem akceschopnost je relativní. Je na pováženou, jestli případ, který je vyšetřován pět a více let, pak se tři roky soudí a aby ve finále skončil zproštěním není plodem akceschopnosti, o kterou raději nestát. Slyšet je i stesk ze ztráty profesionálů. Je to věc vkusu či spíše kritérií. Pro mne není zajímavější policajt, který vyžvaní všechno co ví jen proto, že se cítí ukřivděný. A to i kdyby byl ten pocit zcela důvodný, čímž si v daném případě nejsem jist. Služební tajemství není majetkem policisty, i když ho obstaral. Patří daňovým poplatníkům, pro které ho má policista chránit a pečovat o ně a ne se s ním ohánět v personálních šarvátkách.

Turbulence v policii nejsou nic hezkého ale nehrouť se svět. Možná si ještě vyslechneme pár pikantních drbů, které ovšem nikdo nebude schopn doložit a pak celou věc přikryjí jiné události až do naprostého zapomnění. Jako už mnohokrát předtím.

JUDr. Tomáš Sokol

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Rovné odměňování a transparentnost mezd: nové povinnosti zaměstnavatelů](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 32.: Konkurenční doložka](#)
- [Skryté ujednání v realitní smlouvě - zbytečná hra na schovávanou](#)
- [Převodní ceny v judikatuře a sporech se správcem daně](#)
- [Podmínky pro uložení trestu vyhoštění cizince](#)
- [Zákon Lugového: jak Rusko přepisuje pravidla mezinárodních arbitrází](#)
- [Novelizace nařízení EU o odlesňování \(EUDR\)](#)
- [Odpovědnost člena voleného orgánu dle § 159 OZ a vymezení škody způsobené právnické osobě](#)
- [Zamyšlení nad systémem alternativních trestů: poznámky na pozadí mezinárodní vědecké konference „Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?“](#)
- [Vnosy do společného jmění manželů a jejich valorizace v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu](#)
- [10 otázek pro ... Pavla Staňka](#)